

KULTTUURI

Kriisi pani talousteoriat remonttiin

► Stephen Gillin mielestä kapitalismia voidaan arvioida tieteellisin mittarein

Aki Petteri Lehtinen

► ”Kuolema oli hyvin lähellä”, sanoo valtio-opin professori Stephen Gill helsinkiläishotellin aamiaishuoneessa. Rennon miehen silmistä näkee, että tosi on ollut kyseessä.

Runsas viikko sitten Gill joutui vaimonsa **Isabella Bakerin** kanssa rajuun auto-onnettomuuteen kotimaassaan Kanadassa. He selvisivät kouluksesta säikähdyksellä, joten molemmat voivat puhua tänään Vanhalla ylioppilastalolla Kapitalismi '09 -tapahtumassa.

Gillin mukaan nykyinen talouskriisi on osa suurempaa kriisiä: talouskriisin ratkaisijoiksi ovat nostaneet itsensä samat ihmiset ja samat instituutiot, joilla on suurin vastuu rahatalouden romahtamisesta.

Gill viittaa presidentti **Barack Obaman** taloushallintoon, joka on ”lähes identtinen” edellisen hallituksen kanssa. Satoja miljardeja verodollareita käytetään yhä ilman demokraattista kontrollia. ”Vasemmistokin on silti ollut suhteellisen hiljaa.”

Kapitalismi '09 -tapahtuman päävieras aloittaa elokuussa Helsingin yliopiston tutkijakollegiumin ajankohtaisen yhteiskuntatutkimuksen vierailuvana professorina.

Tänään Gill puhuu siitä, mitä vasemmiston olisi syytä tehdä esimerkiksi verotuksen, elämäntapojen, ympäristön, julkisten palvelujen, koulutuksen ja ikääntymisen suhteen.

”Vasemmiston dilemma on siinä, että ihmiset ovat huolissaan tulevaisuudesta ja turvallisuudesta. Vastaukseksi vasemmisto tarvitsee strategiaa ja rakentavia ideoita.”

Kapitalismi '09 -tapahtuman

esitteen mukaan talouskriisi on avannut ”historiallisen mahdollisuuden muutokseen”, mutta vaihtoehtoja kapitalismille luvataan vain luonnostella.

Gillin mielestä talouskriisi on sekä vaara että mahdollisuus niille, jotka pyrkivät edistämään sosiaalisesti oikeudenmukaista ja kestäväää kapitalismia muutosta.

”Vaarana on tyytyä G8-ryhmän ehdottamiin ratkaisuihin ja palata vanhaan reaalkapitalismiin”, Gill sanoo.

”Jos talouskriisi syvenee, se voi johtaa autoritaariin reaktioihin. Toisaalta on mahdollisuus esittää uusia instituutioita ja menettelytapoja paremman systeemin kehittämiseksi.”

Gill on tutkinut Yorkin yliopistossa Torontossa globaalin kapitalismin poliittista ja lainopillista pohjaa. Hänen mukaansa kapitalismiakin käsitteleviä teorioita tulee arvioida niiden selitys- ja ennustusvoiman sekä älyllisen yhtenäisyyden perusteella.

Globaalista kapitalismista on kilpailevia käsityksiä, jotka tuottavat edelleen erilaisia toimintapohjauksia.

Pelkät abstraktiot eivät kuitenkaan riitä teorian lähtökohdaksi. Nykytodellisuus on huomioitava.

”Todellisuudessa G8- ja G20-kokousten päätökset syntyvät reaalkapitalismin taustalla olevista valtasuhteista: kuka omistaa mitä ja kuinka hallituspolitiikkaan voidaan vaikuttaa.”

Gillin mukaan valtasuhteet voidaan alistaa empiirille tutkimukselle, kunhan teoria ensin tunnustaa niiden olemassaolon – mutta harvat kapitalismin teoriat tunnustavat.

Professori Stephen Gill lukee Financial Times -lehteä Kasarmikadulla.

Gillin mukaan kapitalismin uusimmassa muodossa työvoima, raha, luonto ja tieto ovat sopimuksenvaraisia hyödykkeitä, joita voidaan omistaa, ostaa ja myydä.

”Harvat markkinat ovat silti aidosti vapaita tai kilpailevia, sillä suuryritykset hallitsevat niitä.”

Oikeistolaisemmat taloustie-

teelijät ajattelevat eri tavalla kuin Gill, mutta kapitalismikäsityksiä voidaan silti vertailla ja arvioida jotain kriteeriä vasten.

Gillin mukaan minkä tahansa teorian kriteerinä voi kysyä, edistääkö teoria ihmiskunnan ja planeetan eloonjääntä tai edistääkö teoria elämänlaatua: ”Jos jonkin teorian perusteella

tehtyjen päätösten seurauksena ihmisiä kuolee nälkään, teoria ei voi olla hyvä.”

Talouskriisiä suurempana kysymyksenä Gill pitääkin elämäntapamme ja biosfäärin kestävyttä. Toinen iso ongelma on kasvavan sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden vaikutus yhteiskuntaan.

”Suomi on hyvä esimerkki siitä, että tasa-arvoisempi yhteiskunta on myös tuottavampi”, sanoo kolmesti Suomessa vierailut professori.

Gill ei missään tapauksessa ole pessimisti.

”Selkeästi esitetyt tutkimustulokset voivat ohjata ihmisiä poliittisesti edistyksellisiin yh-

teisöllisiin hankkeisiin. Niiden kautta ihmiset voivat muuttaa epäoikeudenmukaisuuksia ja nyrjähdymiä, joita liittyy globaaliin kapitalistiseen järjestelmään. Nykyinen systeemi ei selvästikään toimi.”

► **Kapitalismi'09 Vanhalla yotalolla (Mannerheimintie 3) tänään klo 11–16. Vapaa pääsy.**

JUHA METSO

Naistoimittajat vaativat liitolta korvauksia syrjinnästä

► Kaksi naistoimittajaa vaatii Journalistiliitolta yhteensä yli 80 000 euron korvauksia syrjinnän vuoksi.

Liiton kustantamassa Journalisti-lehdessä työskennelleet naiset katsovat, että heille on maksettu sukupuolen perusteella huonompaa palkkaa kuin miestyöntekijöille.

Näin siitä huolimatta, että he ovat tehneet samaa tai jopa vaativampaa työtä kuin miehet.

Journalistiliitto kiistää syrjintäsyytökset. Sen mukaan vertailukohtena toimivien miestoimittajien työtehtävät eivät ole olleet samanlaisia, vaan vaativampia. Lisäksi miehillä on pitkä kokemus.

Helsingin käräjäoikeus aloitti jutun pääkäsitteilyn torstaina. STT

Porcupine Tree tulee lokakuussa Helsinkiin

► Modernia progressiivista rockia soittava Porcupine Tree konsertoi Helsingin jäähallissa 21. lokakuuta. Konsertin liput tulevat myyntiin Lippupisteessä 29. huhtikuuta.

Vuonna 1987 aloittanut brittiyhtye nähtiin edellisen kerran Suomessa viime kesänä, kun yhtye oli yksi Turun Ruisrockin pääesiintyjistä. Porcupine Treen tuorein levy on vuonna 2007 ilmestynyt *Fear of a Blank Planet*. Yhtye valmistele parhaillaan uutta albumia. HS

Kotkan urkukilpa ratkeaa tänään

► Kotkan III kansainvälinen urkukilpailu ratkeaa tänään torstaina Kotkan kirkossa. Kuuden finalistin joukossa